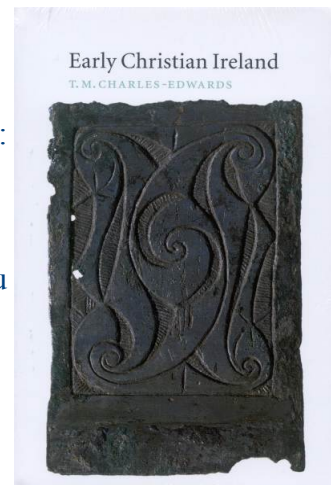

Perusteos Irlannin varhaiskeskiajsta

**T.M. Charles-Edwards: *Early Christian Ireland*.
Cambridge University Press, Cambridge 2000.**

Early Christian Ireland on tiilisikivimäisen laaja perusteos, jollaista on keltologian alalle kaivattukin. Teoksessa on kaksi vuorottelevaa ja toisiinsa lomittuvaa teemaa: yhteiskunta ja kirkko. Näiden kautta teoksessa tarkastellaan vahaiskeskiajan Irlantia kristinuskon tulosta viikinkien hyökkäyksiin asti. Teos ei kuitenkaan rajoitu pelkästään Irlannin saareen, vaan se laajentaa aihepiiriään käsittämään irlantilaiset niin Irlannissa kuin sen ulkopuolella. Siten teos on joiltakin osin koko Brittein saarien historiaa. Tämä on positiivinen merkki siitä että vihdoin Irlannin varhainen historia aletaan nähdä suhteessa ympäröiviin maihin sekä ihmisten ja ideoiden liike kahdensuuntaiseksi, perinteisen Irlanti-keskeisyyden sijaan.

Erityisesti kirjan Irlannin poliittista rakennetta käsittelevät osiot ovat raskasta luettavaa nimien paljouden vuoksi, ja teoksen kirjoittaja varoittaakin tästä esipuheessaan neuvoen siirtymään suoraan lukuun kaksi, jos ei tunne oloaan kotoisaksi karttojen ja omituisten nimien parissa. Teoksen luvut on suurelta osin mahdollista lukea myös erillisinä valikoiden oman kiinnostuksen mukaan, koska useissa kohdin edellisissä luvuissa annettua tietoa on toistettu tarvittaessa selityksinä.

Teoksen vahvuudeksi voi mainita sen, että sen kirjoittaja ei pyri vain kuvaamaan poliittista ja kirkollista tilannetta, vaan myös ymmärtämään ja selittämään sitä. Professori Charles-Edwardsin vahvuus onkin juuri yhteiskunnan rakenteiden ja toimintamekanismien tarkastelussa, jolloin saamme perinteistä kuvaavaa historiaa syvemmän kuvan aiheesta. Teoksen antamaa kuvaa monipuolistaa myös runsas ja monipuolinen lähteidenkäyttö. Kirjoittaja paikkaa perinteisten kirjallisten lähteiden puutteita hyödyntämällä lähteitä niin arkeologiasta, kielitieteestä kuin taidehistoriastakin.

Teoksen luvut 1–3 käsittelevät yhteiskuntaa ja poliittista tilannetta, ja aiheeseen palataan uudelleen luvuissa 11–13. Teoksen keskiosa, luvut 4–10, puolestaan käsittelevät Irlannin kirkkoa, tosin poliittisten voimien ja kirkon läheisestä yhteydestä johtuen näitä kahta osa-

aluetta on mahdotonta käsitellä täysin erillään. Luvut 1–3 pyrkivät lähinnä selittämään yhteiskunnan rakennetta ja toimintamekanismeja sen eri tasoilla aloittaen perheestä ja suvusta ja päätyen laajempiin yhteisöihin kuten túath. Luvut 11–13 puolestaan tarkastelevat kuninkuutta ja hallitsevien dynastioiden välisiä suhteita Irlannin pohjoisosia hallinneen Uí Néill -dynastian kautta.

Professori Charles-Edwards tarkastelee kristinuskon leviämistä ja erityisesti Palladiuksen lähettämistä Irlantiin osana kirkon laajempaa politiikka pelagianismia vastaan, ja siten hän avaa uusia näkökulmia perinteiseen Patrick-keskeiseen keskusteluun Irlannin käännyttämisestä. Charles-Edwards ei tyydy myöskään tarkastelemaan ainoastaan Palladiusta ja Patrickia vaan suuntaa katseensa myös Palladiuksen usein unohdettuihin kumppaneihin Auxiliukseen, Iserninukseen ja Secundinukseen.

Myös varhaiskeskiaikaisen Irlannin kirkon tarkastelussa teoksen kirjoittaja avaa laajempia näkökulmia painottaessaan, että Irlannin kirkon eroa muuhun kirkkoon nähden ei tulisi liioitella. Tässä Irlannin kirkon organisaation uudelleenarvioinnissa professori Charles-Edwards jatkaa Richard Sharpen ja Colman Etchinghamin aloittamaa keskustelua, jonka tavoitteena on ollut rikkoa myytti Irlantilaisen kirkon puhtaasti monastisesta luonteesta.

Kristinuskon leviämisen ja kirkon organisaation ohella oppineisuus ja sen leviäminen Brittein saarilla on yksi teoksen kirjoittajan näkökulmista kristinuskon varhaiseen historiaan Irlannissa. Tässä yhteydessä hän tarkastelee muunmussa sitä mitä kirkon valtavirtaan kuuluvia tekstejä irlantilaiset oppineet tunsivat ja käyttivät, sekä antaa perusteellisen selvityksen Irlannin ja Englannin kirkkoja 600-luvulla repineestä pääsiäiskiistasta, sekä siihen liittyvistä astronomisista ja eksegeettisistä kysymyksistä.

Kirkon ja yhteiskunnan ohella yksi kirjan kantavista teemoista on Irlannin ja muun maailman suhde. Keskeisimpänä ovat tietenkin Irlannin suhteet Englantiin ja Skotlantiin, mutta Columbanuksen kautta tarkastellaan lyhyesti myös irlantilaisten toimia Manner-Euroopassa. Irlannin ja Englannin suhteiden tarkastelu alkaa kronologisesti Irlannin ja roomalaisen Britannian välisestä kaupasta unohtamatta sen yhteiskunnallisia vaikutuksia. Skotlannin rannikolla sijaitseva Ionan saari, jolle irlantilainen pyhimys Columba perusti luostarin 500-luvulla, on keskeissä roolissa tarkasteltaessa ihmisten ja ideoiden liikkumista Irlannin ja Skotlannin sekä Englannin välillä. Erityisesti luku 7, "Columba, Iona and Lindisfarne", keskittyy tarkastelemaan tämän hyvin merkittävän luostarin vaikutusta ja suhteita Irlannin, Skotlannin ja Pohjois-Englannin välillä.

Teoksen päättävä luku ei tarjoa nimestään huolimatta niinkään johtopäätöksiä, vaan ennemminkin lyhyen katsauksen kirjan aikarajauksen ulkopuolelle jäävistä kehityslinjoista keskittyen lähinnä viikinkien hyökkäyksiin ja niiden vaikutuksiin.

Professori Charles-Edwardsin lähestymistapa tarjoaa lukijalle pintaa syvemmän katsauksen varhaisen irlantilaisen yhteiskunnan rakenteisiin ja toimintamekanismeihin. Sekä pyrkimyksessään tarkastella Irlantia osana laajempaa maantieteellistä ja kulttuurista aluetta, että rikkoa perinteinen myytti Irlannin kirkon alkuvaiheista ja sen organisaatiosta, Charles-Edwards jatkaa viime vuosikymmeninä

aloitettua Irlannin varhaisen kirkollisen historian uudelleenarviointia hyvin positiivisella tavalla. Kaiken kaikkiaan *Early Christian Ireland* on perusteellinen ja laaja perusteos, josta on hyötyä myös alan tutkijoille. Kyseessä on ensimmäinen näin laaja ja moderni esitys varhaiskeskiajan kristitystä Irlannista, joten tällaiselle teokselle varmasti on tarvetta ja kysyntää.

Kirjan esitteli Katja Ritari, Helsingin yliopiston jatko-opiskelija, joka valmisteele Corkin yliopistossa väitöskirjaansa Irlannin varhaiskeskiaikaisista pyhimyksistä.

ENNEN JANYT
Historian tietosanommat